Ühiskonna sidusus ja elanikkonnakaitse

Meie eesmärk on vastupidav ühiskond, kus kõik inimesed jagavad demokraatlikke väärtusi ja kannavad ühist Eesti identiteeti. Eesti ühiskond peab olema enesekindel saamaks hakkama rahu, kriisi ja sõja korral. Sidusas ühiskonnas on kõikide põhiõigused ja -vabadused kaitstud. Eesti tegutseb kindlustunde, ühiskondliku sidususe ja vastastikuse mõistmise tugevdamise nimel, toetab haavatavaid inimesi ja riskirühmi ning ennetab radikaliseerumist ja maandab muu hulgas digilõhest tulenevaid riske.

Sidusa ühiskonna üks alustalasid on Eesti rahvusliku identiteedi ja kultuuripärandi säilitamine. Ühised kultuuriväärtused ja nendega seotud ajalooline mälu loovad aluse riigi kestlikkusele. Teadlikkus ja hoolimine oma kultuurilisest taustast ja juurtest on otseses seoses iga inimese valmisolekuga panustada riigikaitsesse. Kuna tänapäeva relvakonfliktides on kultuuriväärtuste sihipärane hävitamine kujunenud meetmeks, mille kaudu rünnatakse vastase kultuurilist enesetaju ja ajaloolist järjepidevust, korraldab riik süsteemselt oluliste kultuuriväärtuste kaitset ja säilimist rahu, kriisi ja sõja korral, et tõkestada ründaja püüdeid nõrgestada ühiskonna sidusust.

Psühholoogiline kaitse tugevdab ühiskonna vastupanuvõimet

Psühholoogiline kaitse tugevdab rahva eneseusku ja kaitsetahet ning suurendab koos põhiseaduslike väärtuste laia omaksvõtuga vastupanuvõimet Eesti-vastasele mõjutustegevusele.

Infokeskkonna ja küberruumi kaitstus on eelduseks põhiseadusliku korra, riigi suveräänsuse ning territoriaalse terviklikkuse tagamisel. Rahvusvahelises ja riigisiseses infokeskkonnas korraldab Eesti psühholoogilist kaitset ühtse erakonnapoliitikast sõltumatu strateegilise kommunikatsiooni abil, kaasates ühiskonna toimijaid.

Põhiseaduslikest väärtustest lähtuv psühholoogiline kaitse aitab kindlustada Eesti julgeolekut, arendades ja hoides ühiskonna sidusust ning turvatunnet kandvaid ühisväärtusi. Selle eesmärk on suurendada inimeste turvatunnet, ennetada kriise ja sõda ning tugevdada ühiskondlikku usaldust, sealhulgas riigi tegevuse vastu.

Vältimaks elanike hoiakute mõjutamist viisil, mis viib põhiseaduslikku korda ohustavate konfliktideni või ühiskondliku kindlustunde vähenemiseni, tuleb õigel ajal tuvastada ühiskonda lõhestavad ilmingud ja informatsiooniline mõjutustegevus, sealhulgas desinformatsioon, ning piirata selle mõju. Selleks suurendab Eesti psühholoogilise kaitse abil põhiseaduslike väärtuste võimalikult laia omaksvõttu ühiskonnas ning edendab valmisolekut kriisi ja sõja korral kiiresti ja koordineeritult avalikkusega suhelda. Lisaks ametlikele teavitustele kaasab Eesti kommunikatsiooniprotsessi kogukondlikud võrgustikud ja vabaühendused. See suurendab riiklike sõnumite usaldusväärsust ka nendes gruppides, kes jäävad tavapärasest meediaväljast eemale. Kriisiinfot tuleb esitada sihtrühmale arusaadavas keeles ja vormis.

Psühholoogilise kaitse üheks eelduseks on elanikkonna meediakirjaoskus, kriitiline mõtlemine ja funktsionaalne lugemisoskus. Inimene, kes suudab hinnata info päritolu, tuvastada manipuleerivaid narratiive ja mõista keeruka teksti sisu, on vastupidavam mõjutustegevusele. Eesti arendab seetõttu

süsteemselt laste, noorte ja täiskasvanute meedia- ja digipädevusi.

Tugev kodanikuühiskond kindlustab julgeolekut

Eesti väärtustab avatud ja kaasavat riigivalitsemist, mis toob riigijuhtimise inimestele lähemale ja suurendab elanike usaldust riigi vastu. Seda toetavad kodanikujulgus ning suur üksikisiku- ja kogukonnaaktiivsus. Usaldus, kaitsetahe, inimeste riskiteadlikkus ning vabatahtlik panustamine riigi ja kogukonna arengusse, turvalisuse tagamisse ning kriiside lahendamisse ja riigikaitsesse tugevdavad ühiskonda.

Tugev kodanikuühiskond on demokraatia ja julgeoleku vundament. See tagab Eesti elanikele võimaluse osaleda otsustusprotsessides, kaitsta inimõigusi ning edendada läbipaistvust ja demokraatia põhimõtteid. Kodanikuühiskond saab toetada riigi strateegilist kommunikatsiooni, nt rahvadiplomaatias osalemise kaudu. Demokraatia püsimiseks ning arendamiseks on oluline toetada ja usaldada vabaühendusi, mis tegutsevad eetiliselt ja vastutustundlikult ning kaasavad inimesi otsuste kujundamisse. Elujõuline vabakond on ühiskondliku sidususe tugisammas, aidates hoida jagatud väärtusi ja eesmärke.

Elanikkonnakaitse toetab inimeste valmisolekut ja elude päästmist

Elanikkonnakaitsena käsitatakse riigi ja ühiskonna tegevusi, mis tagavad inimeste valmisoleku kriisi- ja sõjaajal ise toime tulla, kaitsevad inimesi kriisidest tulenevate ohtude eest ja abistavad neid nende tagajärgedega toimetulemisel. Elanikkonnakaitse on osa laiast riigikaitsest.

Elanikkonnakaitse hõlmab riigi ja ühiskonna terviklikku valmisolekut ja suutlikkust ohuteavituseks, päästetöödeks, evakuatsiooniks, varjumiseks, esmaabiks ja katastroofi-meditsiiniks, vältimatuks sotsiaalabiks, psühhosotsiaalseks kriisiabiks ning muuks elanikele hädavajalikuks abiks.

Elanikkonnakaitse ei ole piiritletav üksnes tegevustega kriisi ja sõja korral, vaid on süsteemne tegevus, ulatudes vastutavate riigiasutuste ja elutähtsate teenuste toimepidevusest kohaliku omavalitsuse üksuste, kogukondade ja igaühe valmisoleku ning kriisikindluseni. Seega sõltub elanikkonnakaitse edu elanike, kohaliku omavalitsuse üksuste, vastutavate riigiasutuste ja elutähtsate teenuste osutajate teadlikkusest, oskustest, valmisolekust ja aktiivsest rollist ning nende omavahelisest koostööst. Selle saavutamine on ühiskonna eri osaliste ühine jõupingutus.

Elanikkonnakaitse on mitmetasandiline. Selle põhialus on inimeste suutlikkus kriisi ja sõja korral kuni abi saabumiseni ise toime tulla ja vajaduse korral üksteist aidata, arvestades, et abi kättesaadavus võib olla piiratud ja võtab tavapärasest kauem aega. Selle eeldus omakorda on inimeste valmisolek vähemalt seitse päeva iseseisvalt hakkama saada ning vajaduse korral ka iseseisvalt evakueeruda, kui olukord seda nõuab.

Kohaliku omavalitsuse üksuste ülesanne elanikkonnakaitses on tagada, et elanike iseseisev toimetulek kriisi ja sõja korral ei oleks takistatud elutähtsate teenuste toimepidevuse katkemise, riigikaitseülesannete täitmata jätmise ega kriitilise tähtsusega teabe puudumise tõttu.

Eesti arendab elanikkonnakaitset ohustavate riskide maandamiseks ühiskondlikke kaitsemeetmeid, sealhulgas ohuteavitus, varjumise ja ulatusliku evakuatsiooni võime kasvatamine, koolitused kohaliku omavalitsuse üksuste ja inimeste iseseisvaks valmisolekuks ning kriisi ja sõja korral reageerivate asutuste võimete loomine ja hoidmine, tugevdades seeläbi kriisikindlust. Ulatusliku evakuatsiooni ajal paiknevad asutused, sealhulgas haiglad, riigi sees vajaduse korral ümber. Koostöös liitlaste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega korraldatakse määratud patsientide ümberpaigutamine riigist välja, juhul kui kannatanute arv ületab Eesti ravivõimekuse.

Elanikkonnakaitse lahutamatu osa on tervishoiusüsteemi ja sotsiaalala suutlikkus tegutseda kriisi ja sõja korral. Eesti tagab tervishoiuteenused, sotsiaalteenused, sealhulgas vältimatu sotsiaalabi ja psühhosotsiaalse kriisiabi kogu riigis, toetudes koostööle ja kriisikindlale taristule.

Viimati uuendatud 29.06.2026